

Категорія *ALTÉRITÉ* у французькій науковій рефлексії

Л. В. Клименко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Paper received 29.12.17; Revised 04.01.18; Accepted for publication 06.01.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PH2018-149VI42-05>

Анотація. Статтю присвячено вивченню сучасних дослідницьких поглядів на категорію *ALTÉRITÉ* у французькій парадигмі соціальних і гуманітарних наук. Завдяки інтерпретації наукових текстів була осмислена сутність французької *ALTÉRITÉ*, яка представлена як природна, динамічна, соціально і культурно-детермінована категорія, що розкриває широкий когнітивний простір у межах національної картини світу. Підтверджено висновок про те, що *ALTÉRITÉ* є одним з ключових концептів французької культури, етнічною реальією, що репрезентує етнокультурний спосіб самоідентифікації нації.

Ключові слова: *категорія altérité, інакшність, національна картина світу, категорія Іншого, етноспецифічна особливість.*

Діалог культур і цивілізацій, множинність способів буття, багатомірність, децентралізацію і гетерогенність визнано основними суспільними характеристиками сучасної доби. Інтерес до проявів людської різноманітності значним чином переформатував соціально-гуманітарну наукову парадигму кінця XX - початку XXI століття. Посилення інтересу до вивчення проявів відмінностей, входження поняття *інакшності* як наукової категорії до широкого кола наук і ряду міждисциплінарних досліджень, сучасне переосмислення проявів несхожості й ствердження цінності останніх зумовлюють **актуальність** дослідження і необхідність уточнення специфіки розуміння феномену *інакшності*, особливо в контексті певних національних культур, зокрема французької, де він має специфічні особливості актуалізації.

У попередніх розвідках автора було виявлено, що у межах французької національної складової суспільно-гуманітарного знання феномен *інакшності*, представлений у французькій мові лексемою *altérité*, має особливі семантичні властивості [1]. Французьке *altérité* подекуди неможливо адекватно перекласти іншими мовами, українською зокрема, оскільки в інших національних картинах світу цей концепт у повному обсязі свого значення відсутній. З цієї причини як умовні синонімічні відповідники до французького *altérité* далі використовуватимемо українські *інуїтність, інакшність і несхожість*.

Раніше було проаналізовано історико-етимологічні характеристики, притаманні феномену *altérité*, і встановлено соціальні, історичні та культурні чинники, що впливали / впливають на еволюцію його змісту у французькій суспільно-гуманітарній парадигмі [1]. Було визначено, що хоча до розуміння проявів *інакшності* прагнули ще давні греки, перші спроби свідомого осмислення феномену *Іншого* належать добі Ренесансу, відміченої пошквалюванням мореплавства і відкриттям Нового Світу. Епосі Відродження належать як чисельні спроби часописів подорожувань, вигадання утопій ідеальних світів, так і низка філософських роздумів. Так, зокрема, М.Монтень розмірковував про феномен колоніалізму в контексті сприйняття чи неприйняття *інакшності* іноземців, побутової та звичаєвої різниці, і робив застереження щодо застосування оцінних термінів на позначення переваги чи зневаги.

Пізніше, за доби Просвітництва Ш.-Л. Монтеск'є здійснював спроби пояснити історії різних народів і держав на основі власної ідеї загальної закономірності явищ, що базується на історії кожного народу, його політичному устрої, релігії, побуті, звичаях, кліматі, території тощо. Філософ фокусував увагу на відмінності культур Сходу і Заходу, різниці у способах світосприйняття. Слідом за Монтеск'є до екзотики Сходу звертали-

ся інші французькі просвітники, зокрема Ж.-Ж. Руссо, який в аналізі і критичній оцінці екзотичних звичаїв і вірувань заклав методологічні підвалини сучасної етнології.

Разом з тим у Старому Світі від початку XVIII ст. відбуваються суттєві соціальні трансформації, коли в опозиції до Франції й Іспанії – стовпів католицизму – опиняються протестантські нації. Реформістські думки Спінози, Лейбніца, Ньютона та ін. відчутно впливають на тогочасну французьку наукову думку у бік критичного і поміркованого осмислення дійсності, відокремлення релігії від моралі.

Згодом за часів інституціоналізації колоніальної Європи і після революції Франція продовжує політику милостивого, дещо зверхнього ставлення до проявів чужості, а ставлення до феномену *інакшності* довгий час залишається на незмінних засадах. Від XVI століття Європа намагалася асимілювати іншого, здатність європейців зрозуміти іншого обмежувалася ствердженням власної ідентичності, але й прагнула їхньої повної асиміляції і покори, що виправдовувалися канонами християнства – «зрівняльної» релігії (religion «égalitaire»).

Лише у другій половині XX ст. французи К. Леві-Строс та М.Мосс переосмислюють феномен Іншого крізь призму культурної різноманітності, застосовуючи антропологічний підхід. Відтоді увага до проявів інакшності опиняється у фокусі широкого кола наук, а *altérité* як наукова категорія входить до соціально-гуманітарної парадигми. Тоді ж завершується постколоніальний етап історії Франції і починається період, що відзначається новими формами практик обміну між людьми, так званих міжкультурних, основним чином зумовлених тематикою прийому мігрантів [1].

Якщо у другій половині XX століття мультикультуралізм будується на принципі толерантності, то з поширенням глобальної міграції почату XXI століття, зі збільшенням міграційних хвиль етнокультурна фрагментація суспільства починає розхитувати основи національних культур.

Історично склалося, що у французькій суспільно-гуманітарній думці термін *altérité* є ядерним елементом дискурсу про Інакшність, який створює у французькій картині світу когнітивний простір з особливою семантикою, подекуди лакунарною для інших культур, а його значення неповною мірою (або іншим чином) розуміється під час комунікації представниками інших культур [1].

Завданням цього етапу дослідження є вивчення дослідницьких позицій і поглядів на категорію *altérité* у французькій науковій рефлексії (**предмет** аналізу), а також окреслення способів її осмислення. Для вирішен-

ня цього завдання в роботі використано метод інтерпретації суспільно-гуманітарних текстів, спрямований на осмислення сутності досліджуваної категорії, а також описовий метод, представлений прийомами інтерпретації змісту текстів та його узагальнення.

Категорія *altérité* розкриває широкий когнітивний простір для багатьох різно- і мультигалузевих розвиток і є широко представленою у французькій науковій рефлексії. За словами Р.Барта *інакшість* – поняття, що є найбільш антипатичним «здоровому глузду» [2].

Універсальна бінарна опозиція *Свій – Інший* є онтологічною основою французького *altérité*, що походить від латинського *alter* (один з двох, інший з двох; наступний, другий; інший у значенні другий (*alter ego*); інший у значенні протилежний; такий, що зазнав змін; ближній). Цікаво, що семантику лексем з основою *al t e r* (*altérer, altération, alternatif, alternative*) асоціативно пов'язано з ідеями про зміну стану, якісні зміни, правонаступництво, опозицію, вибір тощо. Інший похідний до *altérité* термін з латини - *alteritas* означає *несхожість, невідповідність, неспівпадіння, інакшість*.

Найбільш містким, на наш погляд, є таке визначення: *altérité* - це те, що міститься поза "я" і властиве будь-якій реальності: індивіду, цілій групі індивідів, речі чи місцю [3]. Знаходимо й розширене словникове тлумачення [4]: 1/ *altérité* має на увазі визнання інтересів Іншого, його звичок, традицій і уявлень, його власної, іншої картини світу, імплікує проекцію "я на місці іншого"; 2/ *Altérité* є бажанням розуміння, воно закликає до діалогу і сприяє позитивному розвитку відносин. "Так, наприклад, коли єврейський чоловік створює відносини з жінкою-католичкою, *altérité* (у значенні визнання і поваги до іншості - коментар наш) є запорукою взаєморозуміння і успішності такого альянсу. В іншому випадку він неможливий, адже відбудеться зіткнення і боротьба двох світобачень." В цьому контексті видання далі пропонує ще ширше визначення *altérité*: «Взаємодія двох народів полягає у зустрічі різних форм життєустрою. Якщо ініціатива народів визнається з обох боків, інтеграція буде гармонійною, діалог призведе до збагачення обох сторін. У іншому випадку сильніший народ домінуватиме і насаджуватиме свої вірування» [там само].

Зазвичай *altérité* реалізується через розуміння *Іншого* (*qui n'est pas soi*), на позначення якого французька має два терміни: 1/ *autrui* (*le prochain*) - у значенні другий, інший з-поміж, що передбачає приналежність до певної спільноти та/чи соціальну близькість внаслідок спільної участі у чомусь; 2/ *autre* (*l'alter*) – такий, що відрізняється завдяки соціальній дистанції, особливостям приналежності (територіальної, родової, гендерної тощо). Паралельне застосування обох термінів подекуди призводять до амбівалентності розуміння етноспецифіки французького *altérité* представниками інших культур.

Відносини опозиції *Свій-Інший* передбачають різні сценарії розвитку. У першому варіанті - це вороже сприйняття *Іншого* як *Чужого*, коли прояви іншості інтерпретуються як такі, що несуть потенційну загрозу. Наступний сценарій взаємодії - коли *Інший* не сприймається як чужий, тобто не є потенційно загрозливим. Інколи такий *Інший* може трансформуватися у *Свого* і позитивно сприйматися представниками свого соціального поля. Окрім цього є можливим ще третій варіант – нейтральне відношення, яке характерне здебільшого для розвинутих суспільств, де людина може бути присут-

ньою одночасно у декількох соціальних вимірах, бути включеною до різних каналів комунікації, завдяки чому його прийняття *Іншого* є більш толерантним.

Ц. Годоров, французький філософ, семіотик болгарського походження зауважуючи, що проблематику *altérité* можна досліджувати в трьох різних вимірах, встановив певну типологію [5, с. 233]:

а/ аксіологічний вимір - судження про цінність *Іншого* з огляду на те, чи він є гарний або поганий, подобається чи ні;

б/ праксеологічний вимір – діяльність з наближення або віддалення до *Іншого* (чи сприймаю я дії *Іншого*, чи ототожнюю себе з ним, чи навпаки асимілюю іншого до себе, нав'язуючи йому свої бачення), або ж його нейтральне, індиферентне сприйняття;

с/ епістемічний план - знання або незнання (*connaissance ou ignorance*) про існування і сутність іншого.

Етимологічно до значення *altérité* закладено фундаментальну кореляцію між поняттями *іншості* (*la notion d'autre*) й *однаковості* (*la même*) - тим, що має відношення до такого самого, ідентичного стану, особи, або речі [6]. Розуміння *Іншого* і трактування проявів несхожості відбувається крізь призму власного Я - «*est autre ce qui n'est pas la même personne ou la même chose*» за визначенням словника *le Littré*. Важливим є те, що при порівнянні "чогось такого самого" з "чимось іншим" останнє нібито посідає вторинну, другорядну позицію, є нижчим і гіршим за власне. Якщо французьке *altérité* імплікує множинність, різноманітність, то категорія *identité* (ідентичність) найчастіше розуміється в опозиції до інакшості і є у французькій мові антонімом до *altérité*. Інколи у сучасній французькій науковій рефлексії розуміння інакшості розглядається як передумова створення ідентичності «*C'est toujours la réflexion sur l'altérité qui précède et permet toute définition identitaire*», писав дослідник Оже [7, р. 84]. У нього *altérité* часто фігурує в кореляції з поняттям *pluralité* у значенні *multiplicité* (множинність). Це також демонструють дослідження з антропології, де об'єктом є зовнішня інакшість, заснована на експерієнційній трихотомії *l'altérité, la pluralité et l'identité* [7, р. 85].

Діалектичне відношення категорій *altérité/identité* також зумовлює полісемічний характер першої і стає багатим ресурсом для аналізу зв'язків у його межах. Так, французький філософ Поль Рікер, говорячи про полісемічність поняття *altérité*, має на увазі те, що розуміння *Іншого* не зводиться до фіксації *інакшості* *Іншого* (*l'altérité d'un Autrui*), а передбачає певну внутрішню роботу по засвоєнню, розумінню проявів несхожості (*travail de l'altérité*) [8, р. 368].

Словник *Larousse* визначає *altérité* як "*état, qualité de ce qui est autre, distinct*" [9] і перекладається українською як стан, якість чогось іншого, такого, що є відмінним. У французькому філософському словнику А.Конт-Спонвіля *altérité* – це несхожість, відмінна ознака, що передбачає співставлення двох різних сутностей або ж передбачає існування таких [10, с. 354].

"*Dictionnaire de la géographie et de l'espace des sociétés*" наголошує на полісемантичності терміну *altérité* у соціальній перспективі [3, с. 42], якою він має завдячувати складній семантиці дихотомії понять *l'hospitalité* і *l'hostilité* (гостинність та ворожість). На це також звертав увагу французький філософ і теоретик

літератури Жак Дерріда, згадуючи про глибинний амбівалентний фон і семантичний зв'язок між двома, здавалося б несумісними поняттями, спричинені складною семантичною історією, пов'язаною у французькій мові зі словом *hôte* (гість) [11].

По-перше, це випливає з етимології бінарної опозиції латинських термінів *hosties* (у значенні *ворожі чужинці*) і *hospes* (у значенні *актори ритуалу чемної гостинності, релігійного за походженням*), які історично зумовили два типи відносин між індивідом та суспільством. У першому випадку вони негативні і передбачають конфліктний розвиток, у другому – мають позитивний характер і базуються на принципі кооперації. Ці два типи відносин характерні й для сучасного суспільства. Так, наприклад, у сфері туризму *Інший* сприймається у значенні *hospes*: такий, відносини з яким відбуваються в позитивному контексті. З іншого боку, в історії колоніальної Франції було застосовано модель *hosties*, коли колонізовані народи перебували у відносинах конфлікту з метрополією.

По-друге, в концепції суспільної еволюції *Інший* – це представник іншого суспільства, яке знаходиться на іншій ієрархічній сходинці відносно свого суспільства, причому ця позиція може бути як нижчою, так і вищою. Як приклад – факти з історії факти іспанської колонізації Америки, коли місцеві жителі захопили вітали конкістадорів як божественних створінь, адже останні мали вогнепальну зброю і коней, досі незнаних аборигенами. І навпаки, колонізатори сприймали корінні народи як примітивних дикунів.

По-третє, амбівалентність витікає з різниці між термінами *diversité* і *différence* (різноманітність і різниця): *Інший* як невід'ємна частина у складі тієї самої категорії, або інший як той, що відрізняється тим чи іншим чином. В сфері туризму, де мотивацією до подорожувань є прагнення зустрічі з інакшістю, розуміння *Іншого* може бути віднесено до категорії «різниця». Подорожування неодмінно супроводжується зіткненням з проявами інакшості, адже під час відпочинку або пересування - двох складових туризму - індивід полишає повсякденність. Прагнення інакшості є мотивацією вирушити у подорож: "*voyager c'est partir à la rencontre de l'autre*" [12, р. 71-82.]. Р.Аміру вважає, що *altérité* складає онтологічну основу туризму, філософією якого є пошук місця, пошук себе і пошук *Іншого*, а зустріч з інакшістю може спричинити зміни у власній особистості [13]. Таким чином, сфера подорожування і туризму додає пошук себе й інтерес до інакшості певної місцевості до семантичного поля категорії *altérité* у науковій парадигмі.

Категорія *altérité* - основний предмет французької школи соціальної психології, який всебічно вивчено у праці "*Formes et figures de l'altérité*" французькою дослідницею Деніз Жодле [6]. Авторка розмірковує про людську різноманітність (*diversité humaine*) і дає відповідь на ряд ключових питань стосовно особливостей категорії *altérité* у французькій картині світу. Історично розуміння *Інакшого* відбувалося за принципом приналежності до іншої географічної локації або ж в контексті культурної різниці. У соціальній психології існує термін *l'altérité du dehors* - зовнішня інакшість стосується країн, народів, соціальних груп, усіляких спільнот, що мають або мали відносно стійкі особливі, у значенні екзотичні («*lointain*») voire «*exotique*»), етнічні чи соціальні характеристики

на певному відрізку часу або простору відносно конкретної культури.

Соціальні ж зміни сучасної доби, розвиток школи психоаналізу зокрема, стали поштовхом до зосередження на внутрішніх проявах інакшості у межах соціальних і культурних колективних ідентичностей, а потому й у межах ідентичностей індивідуальних. Стало йтися про так звану «внутрішню інакшість» *l'altérité du dedans* – індивідуальні властивості різного характеру (колір шкіри, стать, певні тілесні вади, особливості поведінки, тощо) відмінні від канонічних, прийнятих у певній соціальній чи культурній спільноті і можуть викликати дискомфорт аби сприйматися як загрозові [там само].

Значущість категорії *altérité* у соціокультурному аспекті досліджено Л.Бонолі, який розуміє *культурну інакшість* як особливу форму знань, що дає розуміння інших, аніж своя, культур в їхній автономності, у мовному розмаїтті, в особливостях світобачення і практиках щоденного буття: "*l'altérité culturelle, c'est-à-dire de la forme de connaissance qui vise à comprendre et à décrire des cultures différentes de la nôtre ; des cultures considérées dans leur autonomie, dans la diversité de leur langue, de leur vision du monde, de leurs croyances et de leurs pratiques quotidiennes*" [14, с. 51]. Бонолі зазначає, що складність сприйняття культурної інакшості стосується специфіки усвідомлення самого факту її прояву як такої, адже як саме можна відчутися "щось інше" відносно своєї культури, якщо знання є результатом роботи зі створення символічних форм із подальшим усвідомленням їхнього смислу на основі власного досвіду й інтуїтивного передчуття. Отримання таких знань є досить умовним й опосередкованим, адже в процесі індивід стикається з необхідністю "закрити власну систему символів і обмежень" аби стати спроможним до сприйняття "чогось із зовні" "*quelque chose qui ne vient pas de nous*" [14]. Подальші ускладнення у розумінні пов'язано з тим, як сформулювати, висловити оприявлену культурну інакшість, яким чином адекватно і без втрат передати знання, не адаптуючи його до категорій власної культури.

За Бонолі, на практиці фіксація нових знань про *інакше* передбачає створення різних типів текстів, що описують й інтерпретують досліджуване культурне явище, при чому визнається, що в процесі відбувається часткова втрата смислу в результаті його свідомої чи підсвідомої адаптації до власної культури засобами своєї мови, подекуди хибне тлумачення провів несхожості. Використання цих текстів як матеріалу й, водночас, єдиного інструменту для подальших досліджень інакшості певної культури може призводити до хибних висновків і спростовувати доцільність подальшого використання цих результатів. На думку дослідника, тексти, які мають вторинний характер, не можуть бути основним, а тільки допоміжним матеріалом для виявлення істинних смислів *altérité*. Адже її фіксації і тлумаченню у текстах перекладів, описів тощо, завжди передує факт контакту двох акторів - представників різних культур, кожному з яких властива інколи непередбачувана для іншого поведінка. Тільки під час зустрічі з *Іншим*, у взаємодії з ним може оприявитися "дещо" таке з-поза своєї картини світу, що може бути ідентифіковано як "щось інше" - таке, що не відповідає нашим уявленням, спростовує передбачення і вимагає інтерпретації, перекладу для формування нових адекватних уявлень про це "щось нове" у своїй картині світу: «*...opérations mentales,*

gestuelles et linguistiques (...) doit lui permettre de s'intégrer dans une « forme de vie » différente de la sienne» [14].

Концепт *altérité* був досліджений французьким філософом Е.Левінасом у серії робіт, що увійшли до збірки "Altérité et transcendance", опублікованої у 1995 р. У центрі уваги Левінаса – етнічна проблематика криз призму парадигмальної фігури *Іншого*. Характеризуючи відношення Я – Інший в етнічному аспекті, Левінас підкреслює, що воно побудоване не за принципом підпорядкування частини цілому, «без пригнічення і насильства», попри уніфікуючи і тоталізуючи владу логосу і порядку. Етнічне відношення – це «*relation sans relation*» - «відношення без відношення», де немає ані відчуження, ані переваг, царина поваги до незалежності, своєрідності, унікальності кожного індивіду [15, р. 78-79]. Відношення Я – Інший Левінас формулює як парадигму людського спілкування, до якого залучено не тільки два суб'єкти, а множинність суб'єктів, що становить структуру буття. Людство для Левінаса є світом міжкультурної комунікації, ініційованої міжсуб'єктним спілкуванням, а культура несе місію засобу спілкування на загальнолюдському рівні. Для Левінаса безумовним є те, що саме початкова спільнота з її принципом «людина-для-людини», «один для іншого» має конфігурувати конкре-

тно-історичні форми буття, а політика мати другорядне значення, бути контрольованою і підлягати критиці спираючись на етику [*там само*].

Таким чином, аналіз суспільно-гуманітарних текстів показав, що *altérité* представлена у французькій науковій рефлексії як природна, динамічна, соціально і культурно-детермінована категорія, яка зазнає трансформації через певні історичні, соціальні, часові, культурні фактори. Хоча розвиток сучасної Франції беззаперечно відбувається у напрямку зростаючої етнокультурної плюралізації, характерною його особливістю є балансування між політикою мільтикультуралізму і політикою власної національної виключності, коли зусилля до відкритості, розуміння і прийняття культури *Іншого* ускладнюються природним сприйняттям проявів інакшості як чужості.

Вивчення дослідницьких позицій і поглядів на категорію *altérité*, а також окреслення способів її осмислення у сучасній французькій науковій рефлексії дало підстави підтвердити висновок про те, що феномен *altérité* є одним із ключових концептів національної французької культури, унікальною етнічною реалією з властивими асоціативними уявленнями й образами, що репрезентує етнокультурний спосіб самоідентифікації нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клименко Л.В. Дискурс про інакшість у французькій соціально-гуманітарній парадигмі: історичний аспект/ Science and Education a New Dimension. Philology, -V(37), Issue 137, - Budapest, 2017. - С. 27-30.
2. Барт П. Мифологии / пер., вступ. ст. и коммент. С. Н. Зенкина. – М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. – 312 с.
3. Lévy Jacques et Lussault Michel. Dictionnaire de la géographie et de l'espace des sociétés, Paris, Belin: 2003.
4. lesdefinitions.fr //edition en ligne <http://lesdefinitions.fr/alterite#ixzz4WJGPRPQ6>
5. Todorov, T., La conquête de l'Amérique, Paris, Le Seuil, 1982
6. Denise JODELET, "Formes et figures de l'altérité", L'Autre : Regards psychosociaux, chapitre 1, pp. 23-47. Grenoble : Les Presses de l'Université de Grenoble, 2005, 416 pp.
7. Augé, M. Pour une anthropologie des mondes contemporains. Paris : AubierFlammarion, 1994.
8. Ricoeur .*Soi-même comme un autre*, Le Seuil, 1990.
9. Larousse, <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/alt%C3%A9rit%C3%A9/2559#iYGYsw0MsxsqRqqS.99>
10. Comte-Sponville, André. Dictionnaire philosophique. PUF, 2001. - 624 pp.
11. Derrida J. De l'hospitalité/Anne Dufourmantelle invite Jacques Derrida à répondre DE L'HOSPITALITÉ. – Paris, 1997.
12. Ceriani Giorgia, Duhamel Phillippe, Knafo Remy, Stock Mathis, 2005, "Le tourisme et la rencontre de l'autre. Voyage au pays des idées reçues", in *L'autre*. Critiques, cultures et sociétés, Vol. 6, p. 71-82.
13. Amirou Rachid, *Imaginaire touristique et sociabilité du voyage*, Paris, PUF 1995.
14. Bonoli Lorenzo, « La connaissance de l'altérité culturelle », *Le Portique* [En ligne], 5-2007 | Recherches, mis en ligne le 21 décembre 2007, consulté le 19 janvier 2017. URL : <http://leportique.revues.org/1453>
15. Levinas Emmanuel, *Totalité et Infini : Essai sur l'extériorité*, Le Livre de Poche, 1991 (1re éd. 1961)

REFERENCES

1. KLYMENKO L.V. Dyskurs pro inakshist' u frantsuz'kiiy sotsial'no-humanitarniy paradyhmi: istorychnyy aspekt / Science and Education a New Dimension. Philology, -V(37), Issue 137, - Budapest, 2017. - С. 27-30.
2. BARTH R. Myfolohyy/per., vstap. st. y komment. S. N. Zenkina. – М.: Yzd-vo ym. Sabashnykovykh, 1996. – 312 s.

Категория *altérité* во французской научной рефлексии

Л. В. Клименко

Аннотация.Статья посвящена изучению современных исследовательских позиций относительно категории ALTÉRITÉ во французской парадигме социальных и гуманитарных наук. Благодаря интерпретации научных текстов осмыслена сущность французской ALTÉRITÉ, которая представлена как природная, динамичная, социальная и культурно-детерминированная категория, открывающая широкое когнитивное пространство в рамках национальной картины мира. Подтвержден вывод о том, что ALTÉRITÉ является одним из ключевых концептов французской культуры, этнической реалией, этнокультурным средством самоидентификации нации.

Ключевые слова: категория *Altérité*, инаковость, национальная картина мира, категория Другого, этноспецифическая особенность.

Category of otherness in the french scientific reflection

L. V. Klymenko

Abstract. The article is devoted to the modern research positions analysis relative to the category of otherness in the French scientific paradigm social and humanitarian paradigm. Thanks to the interpretation of scientific texts the French ALTÉRITÉ has been comprehended as a natural, dynamic, socially and culturally determined scientific category which creates a broad cognitive space within the framework of the national picture of the world. The conclusion stating the ALTÉRITÉ being one of the French culture's key-concepts, the ethnical reality, and a special type of the national self-identification has been reappraised.

Keywords: otherness, *altérité*, national picture of the world, Other's category, ethnospecific feature.